

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Lapený v luhárstve.

Že ten luteránsky «Týždenník», ktorý v Budapešti každý týždeň vychádza, jak často luhá, a to najmä vtedy, keď je reč o ľudovej strane a o katolíckom duchovenstve, toho máme už nesčíselné dôkazy; ale tohoto luhárstva najjasnejší dôkaz dal v čísle, ktoré vyšlo dňa 23. júna. Asíce v tomto čísle v článku «Ľudový odkaz k

ľudákovi», chce dať odpoveď na jeden článok «Krešťan»-a. V tejto odpovedi na jednom mieste tieto slová stoja: «*Lebo ačkolvek je istá pravda, že ľudová strana v minulosti získala si zásluhy — poviem ohľadom práva volebného a o prebudení sebavedomia občanov, taktiež pomocou horlivých kaplánov a farárov i na poli hmotnom atď., a hneď na druhom mieste takto píše: «Je teda jasné, že ľudová strana chce Slovákov klamať i naďalej.*

Pytačky.

Položte tieto dve výpovede jednu vedľa druhej, porovnajte ich, a veľký ušiak by musel byť, kto by v týchto slovách nespozoroval diaboliskú zlosť, nenávisť a luhárstvo, ktoré až tak do očí bije! Nuž ako že môže so zdravým rozumom na jednom mieste o tom istom tvrdiť, že *«chce klamať Slovákov i naďalej»*, keď niekoľko riadkami pred tým vyzdvihuje zásluhy, ktoré si nadobudnúť *«ohľadom práva volebného a o prebudení sebavedomia občanov»*. Na prvom mieste teda tento čiernej duše luterán chváli ľudovú stranu, ale hneď na druhom mieste luhá o nej, že chce klamať Slovákov i naďalej. Nuž či takáto reč dá sa pochopiť so zdravým rozumom? Nie, takto len nenávisťou zaslepení blázni tárať môžu! Lebo o kom uznáme, že má veľké zásluhy, o tom so svedomím už nemôžeme viacej písať, že chce klamať i naďalej, a kto predsa tak píše, *vedome a úmyselne luhá, aby neumelých do bludu priviedol*. A takéto na luhárskom fundamente postavené luteránske noviny nehaňbia sa ešte odvolávať na rímskeho pápeža, a kat. kňazom na oči vyhadzovať, že uvedenie do života pápežských nariadení nie kat. kňazi, ale tento luteránsky prorok požaduje! Nuž ale kedy vyšlo toto pápežské nariadenie? Luteránsky «Týždenník» píše v 21. čísle b. r. na strane 3.: «Nech sú tak láskaví a prečítajú si (kat. duchovní) Instructio ad Episcopos Hungariae de dato 28. Maji 1896.» Toto je už ozaj tá najprepiatejšia luharina, to najčiernejšie cigánstvo z tej jednoduchej príčiny že Pápež Lev XIII. roku 1896. dňa 28. mája žiadnej inštrukcie na biskupov Uhorska nevydal. Táto celá inštrukcia nachodí sa len v mozgách bludom presiaknutých, liberálneho luterána.

Tento luteránsky «Týždenník» píše, že tie články v ktorých ľudovú stranu, kat. kňazov a biskupov napáda, že kat. kňaz píše. Nuž ja pochybujem, že by sa našiel kat. kňaz, ktorý by ľudovej strane a katolíckemu duchovenstvu v luteránskych novinách radu dávať za potrebné držal. To teda není pravda, to je len figel, jaký aj jedny uhorské skrze židov pre kalvínov písané noviny tiež často upotrebujú. Kedykoľvek tieto uhorské noviny na ľudovú stranu, na kat. duchovenstvo chcejú kydať tie najhnusnejšie luharstvá, pod takéto články vždy podpísaný je «jeden katolícky kňaz». A keď bol oslovený redaktor aby menò toho kat. kňaza vyjavil, nebol vstave to učiniť. Vieme, že papier je veľmi trepezlivý, a není tej hlúposti a toho luhárstva, ktoré by on pod nápisom «kat. kňaz» neztrpel, a to najmä vtedy, keď sa to luhárstvo do jeho krámu šikne. Zajiste, aj my keby sme sa toho luteránskeho «Týždenníka» opýtali, že ktorý kat. kňaz za potrebné drží, aby sa v luteránskych novinách na pápežské nariadenia odvolával, pochybujem,

žeby ho dľa mena pomenovať vedel. A jestli by sa takýto vskutku nachádzal, pýtame sa ho, *zdáliš aj on súhlasí vo vyš uvedenom článku s týmito slovami: «Je teda jasné, že ľudová strana Slovákov chce klamať i naďalej?»* Jestli áno, hovorí z neho len duch Martina Lutera.

Alebo čo mám povedať o nasledujúcich slovách, ktoré luteránsky «Týždenník» v tom istom čísle a v tomže článku napísal. *«Falošným spôsobom priviedla (ľud. strana) k pádu i tichého Kubinu»*. Veru, keby ste sa opýtali samého Kubinu, nuž musel by zoznať, že ho k pádu priviedli liberálne huncútstva, jaké ľudovú stranu aj vo Frajšťáku k pádu priviedli, ktoré ale luteránsky «Týždenník» vo Frajšťáku s takou divokosťou podporoval, že všetko, čo luteránsky «Týždenník» písal, to liberáli plakatirovať dali, tak sa im to páčilo, a tak luteránsky «Týždenník» na mlyn liberálov vodu ženie!

Ja osobne neznám toho do národného kepienka oblečeného luterána, ktorý takto sebe v tom istom čísle kontradikuje a bezočivo luhá, ale podľa vyš spomenutého článku predstavujem si ho jako blázna, ktorý niekedy má aj jasné okamženia, v ktorých keď si ruku na srdco položí, *uzná veľké zásluhy ľudovej strany*, ale aby toto proti vôli jeho z neho vybušené zoznanie skrze neho do bludu uvedených, oči dajako netvorilo, hneď skrúti gajdy a takto luhá: *«teda jasné je, že ľudová strana chce Slovákov klamať i naďalej»*. Účinkovanie ľudovej strany posúdiť, zdáliš ona tomu cieľu zodpovedá, ku ktorému utvorená je, neprináleží luteránskeму «Týždenníkovi», ale celkom iným faktorom. A keď luteránsky «Týždenník» odvoláva sa na rímskeho pápeža, (ah, luterán a rímský pápež, jako to jedno k druhému svedčí) jako by katolícky kňazi jeho nariadenia nezachovávali, a ľudová strana právo cirkve nehájila, nuž až kto, zajiste ľudová strana sa môže odvolávať na rímskeho pápeža. Ešte živo sa rozpamätáme, keď blahej pamäti Lev XIII. svoje jubileum slávil, z tej príležitosti staručkého grófa Ferdinanda Zichy a vodcu to ľudovej strany s takým vyznačením prijal, s jakým mnohorázy ani panujúce kniežata neprijmal; *pochválil všetko jeho účinkovanie, taktiež aj skrze neho vedenú ľudovú stranu*. Podobnú chválu vyslovil aj Pius X. rímský pápež ľudovej strane a jeho terajšiemu predsedovi grófovi Aladárovi Zichymu. Nuž keď účinkovanie ľudovej strany a jej vodcov na tom najvyššom mieste s takouto pochvalou odmenené bolo, *čo si máme myslieť o luhárstvach, ktoré ten luteránsky «Týždenník» na ľudovú stranu kydá?* Lež nielen rímsky pápež, ale aj katolícke duchovenstvo a *katolícki veriaci bez rozdielu národnosti* dôverou sa chovajú ku ľudovej strane, *najmä preto, že sa ona pripojila ku koalícii, aby takto*

*otroctvo liberálne v tejto krajine ráz navždy vyko-
renené bolo!*

Náš «Kreštan» s tými podlými napádaniami toho luteránskeho «Týždenníka» len v dvoch článkoch a v jednom dopise sa zaoberal; aj to zaiste nebol by činil, keby k tomu tými najpyramidalnejšími luhárstvami vyzvaný nebol býval; ani ja bych tento článok nebol napísal, keby ma k tomu nebol drážil s vyš spomenutím článkom. A ten luteránsky «Týždenník» predsa skoro v každom čísle kydá najväčšie luhárstva na ľudovú stranu! Nuž a prečo? Preto, lebo s veľkou nenávisťou chová sa oproti ľudovej strane, asice pre jej zásady kresťansko-katolíckej! Ľudová strana je pred ním to červené súkno, na ktoré všemožne brechať treba, lebo jeho liberálny duch už vopred zhrozí sa toho, že o nedlho môže prísť čas, kedy drahá vlasť naša mariánska podľa tých zásad bude riadená, ktoré v programme ľudovej strany sa nachádzajú. Toto všemožne prekaziť luteránsky «Týždenník» drží za svoju najhlavnejšiu úlohu! V tejto zaslepenosti nevidí iného nepriateľa iba ľudovú stranu, a tak podobný je židom a liberálom. A či nie? Ale koho že liberáli a židi považujú za svojho najväčšieho nepriateľa? Koho iného, ako ľudovú stranu? A luteránsky národovci koho že považujú tiež za svojho najväčšieho nepriateľa? Dľa luteránskeho «Týždenníka» tiež ľudovú stranu! A tak v nenávisti oproti ľudovej strane *židi, liberáli a národovci* spojení sú a za ten istý remeň fahajú.

Hej, keby tomu luteránskeму «Týždenníkovi» tie pápežské nariadenia naozaj tak veľmi na srdci ležaly — jako mu neležia — zajiste by o ľudovej strane, jakožto o jedinej kresťansko-katolíckej strane ináč písal, jako teraz píse. Jemu pápežské nariadenia sú hekuba, a len preto sa na ne odvoláva, aby neumelých do bludu priviedol. Ale ešte niečo. Luteránsky «Týždenník» ustavyčne vyzýva «Kreštan»-a a ľudovú stranu, aby povedala svoju mienku o tom, zdá-liž schvaľuje to, že uhorská reč *tu i tu* aj u katolíckych Slovákoch sa upotrebuje pri kázňach a v katekismusoch. Takúto otázku len luterán môže katolíkom predložiť, ktorý katolíckej pomery nezná. Nuž keby na túto otázku «Kreštan» odpovedal «áno» alebo «nie» nakoľko že by krivda odstránená bola alebo nebola, o Jakej sa luteránskeму «Týždenníkovi» sníva? Redakcia «Kreštan» a tak aj ľudová strana dobre zná, že u katolíkov v niektorej obci cirkevnú reč ustáliť, nariadiť, premeniť, nepatrí ani liberálnej, ani Kossuthovej, ani ľudovej strane (tým menej luteransko-národnej) ale právo toto patrí jedine a výlučne predstaveným cirkve katolíckej, teda katolíckym biskupom. Toto znajú veriaci a dobrí katolíci a takýmto nariadeniam aj sa podrobujú. Čo teda ani od Re-

dakcie «Kreštan»-a ani od ľudovej strany nezávisí, do čoho ich nič neni, načo že by sa do toho silou-mocou miešali a natískali? Zdá-liž by nebola hlúposť k vôli luteránskeho «Týždenníka» strana tejto veci svoju mienku vyjadriť, snáď veriacich proti predstaveným huckať, čo by k cieľu aj tak nevedlo? Takéto a týmto podobné otázky aj ja bych mohol luteránskeму «Týždenníkovi» predkládať. Ku pr. prečo že luteránski predikanti (česť malej výnimke) pri krajinských voľbách po celej krajine tú židovsko-liberálnu stranu s tak veľkou oduševnenosťou podporovali a skrže to *bič plietli a járho chystali pre tých ubohých Slovákov?* Alebo: prečo že tí luteránski predikanti s tak veľkou nenávisťou chovajú sa oproti katolíkom, tak že *hotoví sú spojiť sa so židom, s liberálom, so slobodným murárom a s každým kadečdom, len aby sv. cirkev katolícku znevážil a potupiť mohli?* A keď ten luteránsky «Týždenník» tieto *tak všeobecne známé vlastnosti luteránskych predikantov vidí*, prečo ich nekarhá, nekarhá, ku pr. pod takýmto nápisom: «*Slováci a jejich luteránske duchovenstvo*». Veru by už bol čas, aby račej pred vrátami svojej luteránskej cirkve zametal, kde sa hromady mravnej špiny nachádzajú a do katolíckej cirkve sa nemiešal, lebo tomu ako luterán aj tak nerozumie. Hľa aj ja bych mohol teda luteránskeму «Týždenníkovi» takéto a týmto podobné otázky predkládať: *zdá-liž luteránskych predikantov vyš uvedené a nekresťanské pojednanie schvaľuje alebo nie*, len že ja nie som zvedavý na mienku takej nully, jako je luteránsky «Týždenník».

Úfam, že mi každý nestranné zmýšľajúci človek za pravdu dá, keď tvrdím, že teraz luteránskeho «Týždenníka» tak som v luhárstve lappel, a jeho zlosť v celej nahote predstavil, že náš katolícky slovenský ľud na budúce už dokonale pozná vlka k nemu v rúchu ovčom prichádzajúceho.

Horniak.

Štrajk poľných robotníkov.

Socialdemokratickí agitátori od niekoľko rokov využítkujú ku svojmu vlastnému prospechu ten čas, keď sa začína žatva. Robili to najprv na Dolnej zemi, kde mnoho poľných robotníkov uvalili do veľkého nešťastia a patričným gazdom narobili hroznej škody. Tohoto roku títo dobrí vtáci pole svojho účinkovania preložili za Dunaj. Pobúrili tam najprv žencov a gazdovskú čelaď proti gazdom a árendášom a potom vykrikovali v socialdemokratických, židovských a liberálnych novinách, že všetkému tomuto na príčine sú len veľké a rozsiahle páanstva. Písali títo noví mesiaši že je tam všade ľud veľmi rozhorčení a nachodí se v tej najväčšej biede, tak že mu iného nepozostáva, len aby vyvandroval. Takéto čarba-

niny dali potom socialdemokratickí židáci robotníkom a gazdovskej čeladi čítať a aby tomu lepšej rozumeli, vysvetlovali im to v rozličných rozhovoroch a shromáždeniach aj živým slovom. Aby rečiam jejích zaslepený ľud tým viacej veril, sľúbili že zo strediska socialdemokratického spolku dostanú veľmi veľkú peňažnú podporu. Za celí ten čas ale čo sa títo agenti túlili po tých stranách, nedali žiadnemu robotníkovi ani haliera a dali sa len krmieť a napájať. Asi 25.000 robotníkov a gazdovských služobných zvedli týmto spôsobom nesvedomitiť agenti vo troch stolicách. Tých desať stotín vojska čo ta vyslané boli k udržaniu poriadku nemali žiadnej roboty, bo robotníci, akokoľvek ich huckali agitátori, chovali sa triezvo a pokojne. Ani krv netiekla iba čo jeden robotník pokalíčil druhého, ktorý jeho priateľa bol napadol. Ľud pracuje prítomne usilovne ďalej a socialdemokratom sa jejích plán nepodaril. Mohlo to ale aj horšej vypadnúť.

Ako príčiny tohoto pohybu robotníckej nespokojnosti možno dvojake považovať, politické a hospodárske,

Ako za novších časov všetkému zlému, tak je aj tomuto nešťastiu ľudu v prvom rade na príčine tá nezdará liberálna politika. Liberáli uvalili krajinu do nezákonného stavu. Pajtáši liberálov, socialdemokrati huckali robotníkov tým, že keď je ex-lex, teda v krajine je stav nezákonný, robotníci nemusia si všímať zákonov a neni sú povinní držať sa tých kontraktov, ktoré ich oproti ich gazdom viažu. Toto bolo pravda po srsti robotníkom. Lúbilo sa robotníkom aj to, keď im tí židovskí agenti ukazovali na tie veľké tabule a rozsiahle pánstva, a malovali im to tak až im slyny tiekly, ako to bude pekne keď sa budú deliť s tymito pozemkami a nebudú musieť žať a robotovať cudzému, lež keď sa im bude chceť, budú robiť pre seba. Veď takíto židovskí agenti veľmi pekne vedia hovoriť a ešte peknej vedia hrešiť na kňazov a pánov, ktorým patria tieto pozemky. Ľud zaslepený je o tom presvedčený že ho žid oklame, čo by mu ako prorok hovoril, predsa ale verí vždy len židovi. Veľká chyba je to teda zo stránky liberálnej politiky, že sa takíto agenti v zmysle liberálnych zákonov slobodne medzi ľuďom potulovať môžu a že im vrchnosti toto nebezpečné remeslo nemôžu zakázať.

Druhá príčina nespokojných pohybov polných robotníkov je hospodárska. A táto zakladá sa v tom liberálnom duchu akým sú veľkostatkári, česť výnimkám, napospol u nás presiaknutí. Nie majiteľov veľkých statkov, latifundií a fideikomisov, treba obviňovať za tú biedu, krivdu a nespravodlivosť akej sú vystavení robotníci a čelad, lež nesvedomitých árendášov. Užerníctvo dá sa dľa liberálnych zákonov aj v roľníctve slobodne provodzovať a nikde snáď v takej miere ako to nesvedomitiť árendáši vykonávajú. Pohliadnime si miesta, pustatiny a mena tých árendášov u ktorých vypukly nepokoje polných robotníkov a budeme hneď vedieť zkadial tu vetor veje. Sú to nasledujúce: Hidegkút, Majsa, Megyes, Kistava (*Bischitz*) Ürgvár (*Fridrich Döry*), Bogaras, Martinea, (*Bischitz*) Odorján (*Weisz*), Csák (*Wurm*), Keszi puszta (*Zigmund Strasser*), Miklósvár (*Hirsch*), Ozora,

Nagy-Berki, Maszlony (*Honig a Hirsch*), Szilvás-puszta (*Zigmund Deutsch*), Szakes, Inám-pusta (*Heinrich Strasser*), Kocsola-Dalmad, Sághe (*Jonáš Strasser*), Szencse (*Jozef Goldschmied*). Či nám tieto mená nedokazujú dost zrejme, prečo sú tí polní robotníci nespokojní?

Nie veľkostatkári sú tomu na príčine, keď sa robotníkom alebo gazdovskej čeladi krivda stáva, lež nesvedomitiť árendáši, a títo sú židia. Títo pravda hneď a hneď manlicherky volajú na pomoc, keď ľud nahliadne svoju krivdu a sa pohne. Nie manlicherkami sa tomuto dá odpomôcť, ale tým spôsobom, že sa trieda poľného robotníctva sriadi na základe kresťanského socializmu. Jak ďaleko dovedú ľud socialdemokrati, to dokázali socialdemokratickí vodcovia: *Alexander Csizmadia*, *Julius Magyar*, *Pavel Faragó*, *Jakub Hufnágel*, *Anton Beller* a viacej iných Jakubov, čo sa cez týždne po týchto krajoch túlili a robotníkov i čelad búrili. Ľud spásu svoju nikdy nenajde v socialdemokratických, liberálno-židovských figliarstvách, lež v svedomitom nasledovaní zásad kresťanských.

Pamätihodná korunácia.

V kostole Jezuitov v Lembergu nachodí sa od 335 rokov zázračný obraz Matky Božej, Marie totiž potešenia. Obraz tento zodpovedne nariadeniu pápežskej kancelárie dňa 28. mája tohoto roku slávnosne bol pokorovaný. Panie marianskej kongregácie zbieraly cez celý rok po celej krajine zlato a striebro, z ktorého zhotovené boli dve zlaté koruny a bohato pozlátené strieborné rúcha, ozdobené mnohými a zriedkavými drahokamami. Koruna najsvätejšieho Jezuliatka shotovená je dľa vzoru koruny poľských kráľov Jagellonov, koruna však Matky Božej dľa koruny Kazimíra Veľkého.

Niekoľko mesiacmi pred touto slávnosťou ozdobený bol skvostne oltár i so zázračným obrazom, tak že včul tá čiastka chrámu, kde ten oltár stojí, tvorí v pravom smysle slova jednu zlatú kaplnu.

Cez deväť dní pred korunáciou držaly sa v kostole ku cti Matky Božej sväté missie. Tri razy každý deň bola kázeň, pri čom bol kostol nábožným ľuďom vždy prepĺnený, nesčíselne mnoho ľudí išlo ku spovedi a pristúpili ku svätému prijímaniu.

V poslednú sobotu dňa 27. mája večer držal kázeň vysokodostojný pán dr. Pelczar, biskup z Premysla. V nedeľu dňa 28. mája začala sa pobožnosť ako po iné dni o 5 hodine ráno. Jeho excellencia vysokodostojný pán arcibiskup a metropolita z Lvova dr. Jozef Belczewsky a biskupi dr. Pelczar a dr. Fischer ako tiež i récko-katolícky biskup zo Stanislavy P. Chomyszyn slúžili sväté omše. Vysokodostojný pán biskup Fischer držal kázeň počas veľkej svätej omše.

Popoludní o 4. hodine bola korunácia. Na veľkom pláci marianskom postavený bol pre zázračný obraz skvostný oltár a pre vysokých hosťov zbudované boli tribúny. Zo všetkých kostolov vo Lvove prišli processie so zástavami, tak že na tom veľkom pláci nachodilo sa

asi 50.000 ľudí. Ako posledná, prišla processia z kostola Jezuitov so zázračným obrazom, ktorý nieslo 50 viesnikov v skvostnom národnom kroji. Obraz stál na bohato pozlátenom a kvetami ozdobenom tróne, tak že ho všetci prítomní vidieť mohli. Pred obrazom išly kongregácie ženských a mužských, kňazstvo so šiestimi arcibiskupmi a biskupmi (medzi nimi armenský katolícky arcibiskup Teodorowicz a sufragán arcibiskup Weber), úrady krajinské a mestské, gróf Stanislav Badeni niesol korunu najsvätejšej Panny a grófka Niczabitowska, prezidentka marianskej kongregácie, niesla korunu najsvätejšieho Jezuliatka.

Keď zázračný vbráz postavený bol na oltár na marianskom placi, modlili sa najprv litánie Matky Božej. Jeho excellencia, vysokodostojný pán arcibiskup a metropolita vystúpil potom na kazateľnicu a vznešenými hlbokodôjímavými slovami vyložil význam korunovacej slávnosti. Na to prečítané bolo pápežské nariadenie a za tým zavznela stará poľská hymna ku cti Matky Božej. Arcibiskup Bilczewski položil potom korunu najprv na hlavu najsvätejšieho Jezuliatka a potom na hlavu Matky Božej. Všetci prítomní boli hlboko dojatí, keď videli ako arcibiskup nožičky najsvätejšieho Jezuliatka a premilostné ruky blahoslavenej Panny srdečne pobozkal.

Arcibiskup Bilczewsky udelil konečne všetkým prítomným pápežské požehnanie, a v najväčšom poriadku pri speve nábožných piesní vrátila sa hlavná processia s obrazom pokorunovaným do svojho chrámu. Zázračný obraz postavený tu bol hneď na vlastný oltár, pred ktorým každodenne shromažďuje sa mnoho veriacich, aby najsvätejšiu Matku Božiu ctili a zvelebovali v zázračnom a milostnom jej obraze.

Bola to ovšem pamätihodná korunácia. A ona ukazuje nám, ako národ poľský s úplnou oddanosťou povznáša sa ku kráľovnej nebies a patrónke svojho národa. Národ tento v jeho celosti všetko utratil a zo vznešenej niekedy minulosti neostala mu iba neohrozená a nezkalná nábožnosť predkov. Nábožnosť túto pestujú a upevňujú jejich pastieri, a medzi týmito v prvom rade arcibiskup a metropolita lvovský dr. Jozef Bilczewski. I jak vznešeným spôsobom to on robí! Ako pastier dobrý hľadá ovečky svoje. A hľadá a navštevuje ich tam, kde ich najde. Tak pohľadal a navštívil on roztratené ovečky svoje, totižto poľských robotníkov, 25. marca tohto roku na Kóbányi a v Novej Pešti. Spomenutý deň ráno prišiel do Kóbányi, slúžil svätú omšu v starej kaplnke, a po sv. omši držal kázeň. Po poludní o tretej hodine odbavil litánie a po týchto držal processiu s prevelebnou Sviatosťou kolo kaplnky. Robotníctva bola tam sila a arcibiskup držal poznove kázeň, ktorou všetci prítomní ku plaču pohnutí boli. Dňa 26. marca arcibiskup poznove navštívil svoje ovečky, slúžil svätú omšu a držal zas kázeň, v ktorejto kázni sa od svojich dietok odobral a išiel do Novej Pešti, aby aj tam poľských robotníkov kázňou potešil. Arcibiskup Bilczewski k tomu každý rok držať dáva kroz Prevelebných Otcov Jezuitov poľským robotníkom sväte missie na Kóbányi. Pri posledných missiach bolo 3000

ľudí na spovedi a pri svätom prijímaní. Najnovšie poslal Poliakom na Kóbányu krásny ornát a drahocenný kalich. Z povďačnosti a na pamiatku poľskí robotníci zaopatřili si krásnu sochu jeho patróna sv. Jozefa pre starú kaplnu v Kóbányi, kde sa každodenne modlia za dušné spasenie a telesné blaho svojho dobrého a láskavého arcipastiera a otca.

POLITICKÉ CHÝRY.

Fejérváry u kráľa.

Pustil sa Fejérváry na cestu, v piatok 7. júla išiel do Viedne kde v sobotu ráno dorazil. Tam na jeho kvartieri čakalo ho už povolanie na audienciu ku kráľovi. Odcestoval teda starý generál a chýrny ministerpredseda hneď do Ischla kde sa ešte v ten istý deň ku audiencii predstnil. Druhý krát bol Fejérváry u kráľa na audiencii v nedeľu 9. júla a povolaný bol aj ku kráľovskému obedu. Čo bola u Fejérváryho zaiste tá najhlavnejšia vec. Museli to byť ale veľmi vážne záležitosti, ktoré Fejérváryho nútily, že ani len na osem dní nenechal kráľa v pokoji a porušil jeho letovanie!

Čo prednášal Fejérváry kráľovi pri jeho audienciách o tom sa pravda s istotou ničeho nedá povedať. Pravdepodobne ponosoval sa ako municipia jedno za druhým stavajú sa na stanovisko pasívnej rezistencie a že po všetkých stranách v krajine uzavierajú mesta a stolice, že nebudú porcie vyberať a dobrovolne platené porcie vláde odovzdávať a že nebudú regrútov assentovať. Toto Fejérváry zaiste nezamlčal a prosil o inštrukciu ako sa má držať proti týmto municipiam.

Polouřadné a úradné noviny vyhrážaly sa síce ešte pred audienciou ako bude Fejérváry zachodiť s týmito municipiami a jejich renitentnými úradníkmi. Uzavretia jejich považuje vraj ako protizákonné a preto ich zničí, úradníkov mestských a stoličných, ktorí naradenia vlády nebudú nasledovať z úradov vyzdvihne a jestli sinkasované porcie a iné poplatky vláde neodovzdajú dá ich do práva a zatknúť. Tohoto strašenia sa ale v krajiu nikto nenaľakal a municipie len ďalej uzavieraju, a čo deň väčším počtom prihlasujú sa ku stanovisku pasívnej rezistencie. A robia ony to na celkom zákonomnom základe. Robia to z tej príčiny, ponajprv, bo vláda Fejérváryho je vláda protikonštitucionálna a neparlamentárna, nemá teda konštitucionálneho vládneho práva. A robia to po druhé z tej príčiny, že táto vláda nemá parlamentného budzetného splnomocnenia, následkom toho nemá práva štátne peniaze ani prijímať, ani ich vydávať. Toto zdá sa nahliada i sám Fejérváry a nechcel na svoju bradu —

ktorej nemá — zakročif proti renitentným municipiam, lež išiel do Ischla rady a kto vie akého splnomocnenia vypýtať si od kráľa.

Nemecké polouhradné noviny Fejérváryho pred jeho odcestovaním ku kráľovi, doprosta vyzvaly vodcov sporej opozície odvolávajúc sa na jejích vernosť a lojalitu ku kráľovi: aby možným učinili, žeby Fejérváryho vláda odstúpif mohla a žeby potom vymenovaná bola vláda dočasná zo stránky sporej opozície, ktorej snemovňa povolí dane, regrútov a všetko čo sa potrebuje, bo vraj v jeseni musí byť v krajine poriadok. To veríme že si Fejérváry a jeho vláda žiadaju na jeseň poriadok. S pepiazmi si do jesene daako pomozu, aj bez porcii, bo si dali tých štátnych obligácii v štátnej tlačiarňi natlačiť a židia im ich vymenia. V jeseni ale potrebujú vojakov, a týchto im iba z olova uleje daaká židovská fabrika. Živých vojakov Fejérvárymu snemovňa nedá. Teda aby boli v jeseni vojáci musí byť v krajine poriadok. Keď sa teda vodcovia sporej opozície osobnému zakročeniu Fejérváryho nedali naviesť, dal ich ešte ráz napomenúť a to v polouhradných nemeckých a židovských novinách. Ku podobnému kroku sa ozaj len taký človek môže odhodlať, ktorému v týchto veľkých horúčostiach rozum sa topí a už aj kypí.

Fejérváry ostatne v pondelok ráno bez všetkej nehody šťastlivo navrátil sa z Ischla do Viedne. Šiel na poklonu ku Pitreichovi, ministrovi totiž vojanských záležitostí, ostatnú časťku dňa zabavil sa u svojho zafa ministra Buriana a o 5 hodine večer navrátil sa s rýchlikom do Budapešti. A výsledok audiencie? Kým kráľ letuje, nebude žiadneho rozhodnutia a ostane všetko v starom neporiadku.

Fejérváry ide do kúpeľa.

Audiencia u kráľa tak dobre padla Fejérvárymu že sa vraj odhodlal ísť do kúpeľov do Gasteinu. Šťastlivú cestu.

Ablegáti Iudovej strany v kruhu jejích voličov.

Béla Nyáry, ablegát volebného okresu Alsó-Lendva 2. júla navštívil svojích voličov. Voličia privítali ho vo veľmi veľkom počte nielen z Alsó-Lendvy, lež vzdor surným poľným prácam z celého volebného okresu. Pri posledných volbách Béla Nyáry jednodhlasne bol tu vyvolený za ablegáta zo stránky Iudovej, čo je znakom toho, že táto politická stránka Iudu tu tak pevne stojí, že ju tu nič viacej vykorenif nemôže. V reči, ktorú ablegát Iudovej strany svojim voličom držal, čilými farbami kreslil politické položenie krajiny, nemilosrdne bičoval predošlú vládu Tiszovu a prítomnú nekonštitucionálnu, neparlamentárnu, teda nezákonnú vládu Fejérváryho, ktorú len samí liberáli podporujú. Vyvinul ďalej ablegát v svojej reči, že Iudová politická strana snemová pevne sa drží svojho programu a v záujme Iudu ostáva ďalej v sporej opozícii. Voličia s veľkým oduševnením slyšali svojho Iudového ablegáta.

Josef Farkas, dávny a zaslúžený člen Iudovej strany dostavil sa v kruhu svojích Iudových voličov v Zalaeger-

szegu dňa 9. júla, kam ho sprevádzal i ablegát bakšanského Iudového okresu Franc Darányi. Počas snemových prázdnin, ako len trochu ubudnú poľné roboty, všetci ablegáti Iudovej strany navštívia jejích volebné okresy.

Municipia proti vláde Fejérváryho.

Dovčuľ osvedčily sa proti vláde:

Stolice: 1. Post-Pilis-Solt-Kis-Kun, 2. Jász-N.-Kun-Szolnok, 3. Moson, 4. Abauj-Torna, 5. Csanád, 6. Bács-Bodrog, 7. Veszprém, 8. Arad, 9. Sáros, 10. Vas, 11. Kisküküllő, 12. Ugocsa, 13. Nógrád, 14. Hont, 15. Zemplén, 16. Szilágy, 17. Zala, 18. Hajdu.

Mestá: 1. Budapest, 2. Kecskemét, 3. Székesfejérvár, 4. Pécs, 5. Kassa, 6. Kolozsvár, 7. Sopron, 8. Debreczen, 9. Hódmezővásárhely, 10. Szeged, 11. Szentés, 12. Torda, 13. Makó, 14. Versecz, 15. Szabadka, 16. Zombor, 17. Pózsóny, 18. Besztercebánya, 19. Fiume, 20. Kiskunhalas, 21. Czepléd, 22. Nagyvárád, 23. Csongrád.

Lányi chce byť ablegátom.

Hovorilo sa, že z ministrov žiadon nebude ablegátom. Lányi vzdor tomu vystupuje. Musí to mať až veľmi vážnu príčinu. Z Liptova sa o tomto píše, že sú tam liberáli vo veľkých súroch. Pri posledných volbách toľko pili a jedli na Lányiho kožu, že sú účty za to doposiaľ neníe vyplatené. Nazdávajú sa teda, že keď ich ako ablegát nemohol alebo nechcel vyplatif, vyplatí teh ako minister. Luteránski národovci špekulujú na luteránske národnostné gymnásium. Liberáli, ktorí politického presvedčenia nikdy nemali, hrozia sa voličom tým, že až Lányi prepadne, vláda pripojí liptovskú stolicu k Orave a že stoličné mesto preloží z Lipt. Sv. Mikuláša do Ružomberku. Ostatne strana neodvislých tiež postaví svojho kandidáta a utrpený Lányi, keď uvidí, že prepadne, radšej odstúpi.

Z CUDZOZEMSKA.

Rozluka cirkve od štátu.

Velkou väčšinou vo francúzskej komore prijatý zákon na úplnu rozluku cirkve od štátu poslali už senátu, kde sa nad ním ešte ráz pojednávať a hlasovať bude. Senát vyslal výbor 18 členový, ktorého úlohou má byť zákon tento k pretriasaniu pred senátom pripravif. Ku cti Briandovi, ktorý zvestnú predlohu na rozluku cirkve od štátu v komore prednášal, republikáni a socialisti dali v Paríži veľkú hostinu, na ktorej prítomných bolo aj mnoho židov. Je to divno, že títo dobrí vtáci nikde nesmejú chýbať.

Nepokoje v Rusku.

Kaštieľ v Peterhofe, v ktorom včuľ prebýva cár s celou svojou rodinou strážia veľmi prisne. Ako čuvať zbúrili sa všetci matrózi v Kronstade a je sa čo obávať že kaštieľ a bydlo cárove z morskej stránky napadnú. Jedon obrnenec a dve torpedolode križujú preto jednotajne pred Peterhofom. — Povstalci matrózi vojenskej lode Potemkina poddali sa romanským vrchnostiam v prístave Konstanza. Romanské vrchnosti povstalcov matrózov pustili na slobodu a loď Potemkin odovzdali Rusku.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok	--- --- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún. -- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tich ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kresťan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Jedon Nemeč bol našim tlumačom pri jednaní, a keď sme sa dozvedeli že je vyslaný od nášho konzulátu, osmelili sme sa, a povedali sme mu že sme my neprišli kávu oberať a stromy okopávať, lež hospodáriť na tých 120 jutroch zeme čo nám agent slúbil.

— To vás poriadne oklamali, odpovedal nám. Tu nerozdávajú zem, a blázon kto uverí také hlúposti. Ak sa vám nepáči práca ku ktorej vás jedajú, choďte domov, len že musíte vynahradiť cestovné útraty sadníkom, lebo vás tí dali sem došikovať. Ak ale nemáte peňazí, tak ste prinútení prijať podmienky.

— Na tento spôsob my budeme len nádenníci, vraveli daktori.

— Nuž a čo chcete byť ?

Hej, veď keby sme aspoň nádenníkmi boli bývali, to by sme snád len boli vydržali, ale zrobili z nás ozajských otrokov. Meno gazdu nášho bolo Aqua de Balosm.

Ponevác sme kontrakt podpísali, znovu sme vysadli do vozňov železničných, kde nás zapreli, ale dali nám volačo jiesť. Každá rodina dostala peceň chleba a syr. Pol druha dňa nás viezla železnica vždy ďalej do tej prekliatej krajiny. V Bam-Jardine dvanásť dvojkoľesných vozíkov (káre) čakalo nás na stanici. Povedali nám aby sme si na ne sadli. Ale vozíky byly tak malé že si len naše deti na ne sadly, my so ženami kráčali sme pešo za nimi. Keď sa sotmilo, tisíce blištiacich sa chrobáčkov poletovalo v povetří, a z ďalekých hôr ozývalo sa strašné ručanie divých zverov. Tam aj hviezdy sú ináčie ako u nás, aj to nás pohlo k žiaľu, že ani na nebi nenachodíme

známeho. Noc bola chladná. Deti utúlily sa pod periny, ktoré sme so sebou doniesli, ale márne. Na druhý deň vytriasla ich zima a vypukly medzi nimi osýpky. Nikdy nezabudnem na tie muky, ktoré sme na tej ceste podstúpili. Chudiatka deti naše tak strašne vyzeraly na tých kárach, že žiaľ bol pozreť na ne. Dvoje zomrely a sprievodca rozkázal aby sme postáli a mrtvole tam pri ceste pochovali.

— Snád bez kňaza a bez zvonenia ? pýtali sme sa.

Smutne pozrel na nás, ako čo by nás bol lutoval, najmä ale matky, ktoré oplakávaly ztratené svoje deti. Úbohé matky ! Boh vie aké boľasti a muky čakajú na vás !

Keď sme mrtvole pochovali, šli sme ďalej. Tri dni trvala naša cesta, a boli sme celí ukonaní, keď sme na sad dorazili. Umiestnili nás v jednom kávovom stavisku, ponevác drevené budy naše ešte neboly vystavené. V každom takomto domci štyri rodiny dostaly bývanie, jednu izbu a kuchyňu, len že bola kuchyňa prázdna, lebo mimo perín inšieho sme nedoniesli sebou. V tom prišiel k nám majiteľ sadu, a povedal, že v jeho sklepe všetky potrebné veci dostaneme na bôrg. I hneď som šiel aj so ženou do sklepu, ale veru apatieka neni tak drahá, ako tu predávali. Nuž ale núdza je veľký pán, čo sme mali robiť, kúpili sme tak, ako núkali. Železný (kuchynský) riad na kilá merali, kilo po 70 kr., múku po 25 kr., mydlo po 4 koruny, slaninu po 3 koruny, liter soly za korunu atď. Za okamých maí sme 303 korún dlhoby. Štefan Chorvát nakúpil za 186 korún, Štefan Ferhec za 102 korún, rozumie sa na úver.

Po tejto kúpe docela sme boli viazaní k sadníkovi. Jeho bola duša, telo, sloboda, výrobok, slovom všetko s čím sme vládli.

Prv než by sme sa boli odobrili na nočný odpočink, upozornili nás, aby sme si zaopatrili zbroj, lebo černosi s nepriateľským okom hladia na dovandrovaných robotníkov, a veru 700 černochoch bývalo s nami na tom sade. Aj to nám naložili, aby sme sa nikde nepohli bez zbroje, lebo je tam veľa dravých zverov a hmyzu, ktorí sú nebezpeční človeku.

Pohrozili sa nám, aby sme na útek ani len nemysleli, lebo má pán náš 12 čiernych strážnikov a krđel dravých psov, týchto pošle za nami, a beda tomu ktorého dohonia, psi ho dohryzú, černosi ale zahlušia.

Len teraz sme sa naľakali. Preklínali sme tú hodinu, keď sme opustili našu domovinu. Počali sme pýtať tú zem a lichvu čo nám zväbníci slúbili.

To nám odpovedali, že lichvu náš pán dostal z Genui, a sú to tí vystahovalci, ktorí prišli na sad z Uhier. Teda my sme boli tá lichva. A je pravda.

Na druhý deň ešte ani nesvitalo, keď nás sohnali a vyviedli vo veľkom krđle na kávový sad. Sú to celé hery vysadené kávovým stromom. U nás traja grófi dohromady nemajú toľko pozemkov, čo mal náš neľudský pán.

Stromy kávové sadené sú v nekonečných radoch, jeden rad od druhého je na tri metre vzdialený. Listy stromu sú večito zelené, výška stromu siaha od 3—9

metrov, od toho závisí koľko mu rokov. V oktobri ho treba prvý raz obkopať, lebo sa tam vtedy počína jaro, v januári je leto, a v máji, keď sme my ta prišli bola jaseň, čas obračiek.

Teda šli sme kávu oberať už prvé ráno. Snietky kávového stromu sú tenké a stihlé, preplnené ovocím.

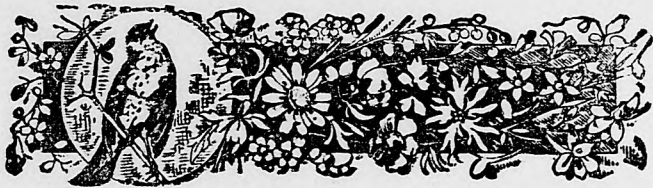
Každý z nás dostal jeden rad, ten musel obierať.

Keď nás do radu postavili, zbadali že dvanásť rodín chýba. Boli to z Marmarosu vyvandrovaní Rusnáci. Ujšli v prvú noc.

Náš dozorca zaraz utekal domov, poslal za nimi černochoch s kyjakami a tiež pustil za nimi psov. Nevieť čo sa stalo s neborákmi, nič som o nich nečul.

My sme si hlboko vzdýchly a dali sme sa do práce. Išlo nám to veľmi pomaly, lebo každý snietok osobitne sme schýlili dolu a tak oberali. Neskôr ale prišli sme na to, že robota chytro pojde, keď peň stromu palicou pobúchame. Vesele padaly kávové fazulky, na silnejší klopot aj dva tri litre. Ale na našu škodu, lebo za päťami stal náš dozorca, a jak náhle počul buchot, pribehol ta a pohrozil sa nám, že kto opováži sa strom pobúchať, platíť bude 3 koruny pokuty a pre výstrahu troch z nás pokutoval. Bola to strašná práca a trvala od 4 hodín ráno, večer do deviatej. Pýtate sa na našu chovu?

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Smrť. Jozef Pezckó, slúžny v Malackách (prešporská stolica) dňa 4. júla po dlhej nemoci v 57. roku svojho života zomrel. Zosnulý od svojej mladosti účinkoval v stolicej službe v Trnave, neskôr ale v Malackách.

Pozor na deti. Lahko sa mohla smrťou skončiť tá nehoda, ktorá stihla tieto dni dvoje peštianskych detí. 5-ročný syn Lazára Stoiča šiel sa hrať s dcérou majiteľa pily Ludvíka Nedelku menom Margitou na jeden prázdny pozemok v Berzenzeiho ulici. Náhodou našli deti na ruličky (vlčie jablká) a začali si na nich pochutnávať. O chvíľku ostaly deti od jedovatej rastliny veľmi zle a svíjajúc sa od bolesti kričali o pomoc. Dobešli ľudia a zavolali dobrovoľných ochrancov, ktorí povymývali žalúdky malých dieťok a potom ich zaviezli do Rochusovej nemocnice.

Vzduchoplavba v Tatrách. Dňa 30. júna videli v Tatrách vo výške 2500 metrov jeden balón, ktorý letel smerom k obci Sárberog. Cestovatelia vzducholode shodili jedn balík, ku ktorému pripojený bol list. V liste tom stálo, aby ten, kto najde balík, zanesol v balíku sa nachodiacie pohľadnice na poštu. Pohľadnice byly adresované zväčša vojenským veliteľstvám. Balík našiel jeden

turista, ktorý žiadosť neznámych vetroplavcov i splnil a pohľadnice dal na poštu. Pozdejšie vysvitlo, že na balóne boli vojenski dôstojníci z Krakova.

Shabaný časopis. Z Prešporku píšú: Tunajší štátny fiškálát dal šhabať socialistický časopis «Westungarische Volkstimme», ktorý vychodí v Prešporku. V časopise bol totiž uverejnený článok, ktorý napádal osobu arcikniržaťa Jozefa Augusta z tej príležitosti, že si s kráľovským povolením zmenil meno.

Púť do svätej Zeme. *Ferdinand Kaizer*, predstavený kláštora františkanského a uhorsko-krajinský komisár svätej zeme (bydlo Budapešť II. okres Margitkőrút 23) s povolením kardinála knieža-primása a najvyššieho predstavenstva svojho rádu, povede púť do svätej Zeme. Púť táto pohne sa 28 ho a 29-ho augusta b. r. a pristaví sa v nasledujúcich mestách: Fiume—Ancona—Loreto—Ancona—Brindisi—Alexandria—Kairo—Alexandria—Jaffa—Jeruzalem—Betlehem—Jaffa—Neápol—Rím (audiencia u jeho svätosti Pápeža) Ancona—Fiume—Budapest. Útraty cesty (s bydlom, potravou, vodičmi atď.) obnášajú I. trieda 1150 korún, II. trieda 825 korún, III. trieda 545 korún. Jestli sa na cestu do 500 cestovateľov prihlási, budú útraty o jednu tretinu menšie. Prihlásiť sa možno do 20 ho júla.

Nešťastie na automobile. Z Paríža oznamujú, že pri mestečku Clermond-Ferrand jeden automobil srazil sa s jedným kočom. Na automobile sedel mechanik baróna Rotschilda Ludvík Tonicier s kuchárkou a s dvoma slúžkami. Automobil sa dolámal na kusy. Jedna slúžka naskutku zomrela, kuchárka ale utrpela nebezpečné úrazy.

Neopatrnosť slúžky. Minulý týždeň v Liptovskom Sv. Mikulási 2 ročný synček okresného podsudcu Alexiusa Mattyasovského následkom neopatrnosti slúžky vypadol z okna na prvom poschodí na ulicu a sa povážlivo urazil. Rýchle zavolaným lekárom pošastilo sa život chlapčeka zachrániť, ale či dieťa nebude chromé, to ukáže budúcnosť. Nešťastný chlapec si zlomil totiž jednu ruku až na dvoch miestach.

Zhorely panie. Sestra ministerského radcu Fridricha Csatáryko, vdova po Emanuelovi Demeterovi, ktorá býva na Barossovom námestí pod číslom 12., so svojou dcérou Adou ohrievala si minulé dni popoludní na špirituse kávu. V tom pustily sa ženské do veľmi prívetivého rozhovoru a ani nezbadaly, že od horiaceho špiritusu chytily sa im šaty. Matka a dcéra chcely jedna na druhej udusiť horiace šaty, no darmo sa namáhaly, konečne s hrozným výkrikom klesly na dlážku. Na krik vbehla ku paniam ich slúžka a obliala ich putňou studenej vody. Slúžka takto udusila oheň, ale panie sa natoľko popálily, že Demeterova o pár hodín skonala. Dcéru ale odviezli dobrovoľní ochrancí do Rochusovej nemocnice, kde ju poslal opatrujú. Nešťastnej dcére ešte nepovedali, že jej matka následkom popálenín zomrela.

Meningitis. V Šliezsku behom minulého týždňa onezdravely na zmeravenie krku opäť 4 osoby. V 18 obciach je dvadsaťsedem chorých ľudí.

Nehody v Trenčianskej. V cementovej fabrike v Eadcoch robotník Jozef Palček šiel minulé dni tak blízko ku jednému stroju, že mu stroj zachytil pravú nohu a od kolena mu ju odtrhol. Ťažko raneného Palčeka zaviezli do stoličnej nemocnice v Trenčíne. — 6 rečného chlapca Jána Gažu v Dubnici poslala matka s jednou sklenicou do sklepu pre ocot. Na ceste sa chlapec potknul a spadol na zem, pričom sa sklenica rozbila a kúsok skla vbehol nešťastnému chlapcovi do brucha. — Jozef Laták kominársky tovaryš v Ilave sa pre niečo povadil so Štefanom Hrachovickým a uderil ho skrabačkou po hlave. Rana Hrachovického je nebezpečná.

Tá láska. V Lopašove (stolica nitrianska) dňa 2-ho t. m. odohral sa na obecnom dome rozčulujúci prípad. Podnotár Valentin zaľúbil sa do manželky svojho principála okresného notára Vavrovitsa, prečo bol prepustený z úradu. Podnotár na to chcel sa na famílii notárovej vypomstíť. V minulé nedeľu prišiel ku notárovi a prosil ho, aby ho prijal späť do úradu a keď to notár nechcel urobiť, Valentin vytiahol revolver a strelil notárovi Vavrovitsovi do chrbta. Potom chcel zastreliť i notárku aj s dieťaťom, lebo ho nemilovala, no táto sa i s dieťaťom zavčasu zavrela do izby. Na výstreľ sbehlí sa domáci, načo Valentin ušiel na dvor a strelil si do hlavy. Dvoch ťažko ranených mužských odviezli do trnavskej nemocnice. — To sú následky nekresťanskej výchovy.

Samovražda dynamitom. Kameňolamač Adam Weinger v Pätikostoloch sadol si pri tamojšom starom cintorine na dynamitový patrón a potom ho podpálil. Nábytok vybuchol a Weingera roztrhlo na kusy. Že prečo spáchal robotník samovraždu, nevedno.

Nový bezdymný pušný prach. Z Londýna oznamujú: Minulé dni previedli tu pokusy s novým bezdymným pušným prachom. Na próbe bolo prítomných asi sto odborných znalcov. Odborníci zistili, že nový pušný prach, ktorému dali meno «axite», je silnejší od toho bezdymného pušného prachu, ktorý upotrebujú anglickí poľovníci a námorníci. Nový pušný prach má i tú vlastnosť, že keď vybuchne, sotva vzbĺkne plameňom a premeny počasie naň nevlývajú. Krem toho nový pušný prach nekazí ani cievy flinty; pre túto vlastnosť budú môcť nabíjať novým bezdymným pušným prachom obzvlášte delá.

Utopil sa. Zo Žiliny oznamujú, že 17-ročný syn tamojšieho listonoša Januška kúpil sa minulé dni vo Váhu a pri ústí Kysuce strhol ho prúd rieky, tak že sa utopil.

Zlý žart. V obci Liget (stolica temešská) strážil jedon chlapec v poli dva kone. Od veľkej horúčosti zaspal.

Istý, posiaľ neznámy človek, spiaceho chlapca priviazal k nohe koňa. Kôň sa splašil a počal utekať, vlečúc za sebou úbohého chlapčeka. Pokým oslobodili chlapca, jeho telo bola samá ťažká rana.

Anglická flotta vo Fiume. Z Fiume sdeľujú, že stredozemná anglická flotta doplaví dňa 20. t. m. do fiumánskeho prístavu, kde bude meškať päť dní. Anglickú flottu v mene jeho veličenstva kráľa uvíta arciknieža Karol Štefan.

Zkaza jedného chrámu. V Danzigu do tamojšieho starého chrámu sv. Kataríny udrel hrom a ho zapálil. Chrám nebolo možno oratovať, ačkoľvek ohňohasičovia a vojaci takmer nadľudskou silou snažili sa oheň udusiť. Len toľko sa im pošťastilo docieľiť, že oheň neprešľahol z veľkej veže i na strechu. Veľká veža sa srútila. V tejto veži okrem obyčajných zvonov bola i jedna z 35 starých zvonov pozostávajúca zvonohra, na ktorú denne viackrát hrali. Zvony sa vo veľkej horúčosti rozstopily o srútily. Za zvonmi shrkla sa s ukrutným hromotom i veža. Chrám svätej Kataríny bola jedna najkrásnejšia budova mesta Danzigu. Chrám je stavaný v gothickej štýle (slohu) a bol stavaný v XIII. storočí. Škoda chrámu čini dovedna asi 250.000 korún.

Zastrelený kupec. Kupca Ignaca Kleina vo Világoši (stolica aradská) posavád neznámy páchatel cez okno zastrelil. Vraha stopujú.

Veľká povodeň v Mexiku. Z New-Yorku oznamujú, že v Guanajato-ve, na osade amerických a anglických baníckych spoločností následkom veľkej búrky nastala veľmi strašná povodeň, ktorej padlo v obeť mnoho ľudských životov.

Morová rana vo Španielsku. Z Barcelony oznamujú, že tam niekoľko ľudí ochorelo na morovú ranu. Lekári síce hovoria, že sa táto nebezpečná nemoc nebude šíriť, no medzi obyvateľstvom predsa panuje strach.

Obkradol svojho otca. Nádenník Jozef Majtényi vo Fraštáku (stolica nitrianska) — jako časopis Ny. E. píše — ukradol svojmu otcovi Martinovi Majtényimu 24 korún a peniaze minul. Potom sa vkradol do bytu Jána Masárika, kde ukradol zas dvoje vačkových hodínok a 7 korún. Na byte Franca Racika Majtényi motykou rozobral povalu a chcel i tu kraďnúť, no zavretú skryňu nemohol otvoriť a preto odišiel. Proti zlodejovi zaviedli pokračovanie.

Spadla so stromu. Šesťročná dcéra Jozefa Pintéra v obci Egresy (st. Zala) výskriabala sa na morušu a spadla. Náhodou ostala trčať medzi dvoma ratolesťami a sa zadusila. Prípad vzbudil v obci veľkú sústrasť.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeď, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

HOSPODÁRSTVO.

Letná práca vo včelíne.

Včelár na to sa musí usilovať, aby včely do hlavného času sbierania mádu v najlepšom postavení zostaly, rodiny s pracovitým ľudom zmocnely, a aby v svojom čase čím viac mádu vedel dostať. Aby toto dosiahol, starať sa musí, aby dochoval čím viac mlade. Musí prikladať prázdne plášte, a to vždy jedon medzi dva také, v ktorých sa mlad bude liahnúť, a odstrániac tie, v ktorých sa vyliarli tí daromní bruchopasnici, ktorí mŕňajú mäd rodiny. Takýchto i tak sa dosť vyliarne v komôrkách, ktoré nachodia sa na krajoch plášťov pracovitej mlade. Aby sa mlad bez prekážky liahla, k tomu potrebné je, aby mali včely dostatočného pokrmu. Ak by pre planý čas nemohly nashromazdiť pokrmu, tak ich treba krmiť, čo ale robme veľmi bedlive a vždy len večer. Dajme pozor na to, aby sme mäd nevykvapkali, a nádobu s ním nenechali blízko včelína, lebo s tým včely navykli by potom ku krádeži.

Včely ustavične musíme bedlive pozorovať, lebo podnet krádeže nielen hlad povzbudí v nich, ale aj tú žiadosť aby čím viac mádu nasbieraly. Neraz vidíme, že daktoré včely napadnú z paše navracajúce sa robotníčky a olúpia ich o mäd. Takýmto nápadom obyčajne slabé rodiny bývajú vystavené. Neraz stane sa, že takáto slabá rodina, vidiac presilu nepriateľa, poddá sa mu, pripojí sa k nemu a pomáha mu odnášať svoj mäd. Toto musí včelár prekaziť. Nech sa stará, aby každá rodina dostatočne mocná bola, lebo len takáto sa vie brániť oproti lúpežnikom. Slabšie rodiny musí s plášťami mlade potúžiť, alebo aj s inou rodinou spojiť. Nesmie nechať na úle špáry a zle zatvárajúce sa dvierce, lebo cez tieto vychodiaca vôňa vosku a mádu vábi maškrtné včely. Nech nikdy nekŕmi včely vo dne, a nech nevyleje mäd. Keď už ale nevie nijako krádež prekaziť, nech odnesie napadnutý úl na pár dní na bok a napomôže ho mladou. Ak by ale nemohol ich odnieť, nech zapchá jeho vchod s blatom, prepichnetú ho trsťou, aby cez rúrku len jedna včela vedela prejsť, takéhoto nepriateľa potom už ľahko prevládze napadnutá rodina.

To vie každý včelár, že čím lepšia je v prírode pašienka pre včely, tým sa ony lepšie zmáhajú. Počína sa ona v máji, keď kvitnú ovocné stromy a agáce, ktoré ponúkajú včelám najbohatšiu žatvu. Aby na mäd čím viac priestoru bolo, treba prikladať prázdne plášte. Plášte s mladou majú byť pri dvierkach, mädom naplnených. Vždy len toľko plášťov dajme dnu, koľko včely obsadnúť vedia, lebo ináč dajú sa do nich mole. Mädom preplnené plášte z času na čas povyberáme, odložiac krajsie k zimnému chovaniu, kedy-tedy okádiate ich dymom živého ohňa

oproti molom. Z mádu vyprázdnené plášte pokropíme dažďovou alebo potočnou vodou, a odložíme ich nazpät do úla. Plášte darmožráčov (trúťov) ale nikdy netrpme v úle.

Jak je čas priaznivý, tak koncom mája alebo aj začiatkom júna zjaví sa prvé prirodzené roje. Podmienky rojenia sú: ľudnatá rodina; dobré zimovanie; bedlivá jarná opaterá; teplý úl; dostatočná pašienka a konečne pohodlný čas.

Jaknáhle dospejú mladé matky vo svojich komôrkach, stará chce ich zo žiarlivosti znivočiť, čo ale včely prekazia. Vtedy stará matka, asi pred týždňom úplného dorastu mladých matiek, vyletí k nej pripojacim sa ľudom hľadať novú domovinu. Toto je predroj. Ak je čas priaznivý a rodina, ktorá v úle zpät zostala je dosť silná, a jak nedovolí aby mladá matka — ktorá najsamprv vyšla z komôrky — ostatné matky zavraždila, tak prinútená bude k nej pripojacim sa ľudom von vytiahnuť, ako druhý roj, čo sa stáva v 8—9-ty deň po vyletení prvého roju. U jednej rodiny môžu byť 3—4 takéto roje v takom čase, ako nové matky dozrú. Kým prvý roj medzi 10. a 3. hodinou vyletuje, posledné roje od 8. hodiny ráno až do 7. večer, mnoho ráz nebárs v dobrom čase vyletujú. Čím častejší je roj, tým je aj lepší, lebo do zimy nielen že zpevnie, ale aj hodnú zásobu mádu nashromazdí. Kdežto zo slabých rojov bez opatery nebudú pevné rodiny, a tak z tejto príčiny treba neskorný roj pozbaviť kráľovnej a zahnať ho k rodu svojmu. Tak podobne netrpme ani malé roje, tieto lebo zažeňme zpät, alebo ich spojme s druhým rojom.

Roj obyčajne na strom sadne. Prv, než by sme ho chytili, držme podeň — z vnútra s mädovou vodou — pokropený slamenák, ba aby sa roj utišil, tiež ho pokropíme a do slamenáka straseme. Slamenák na zem postaviac, kraje jeho trochu podopreme, aby k nemu patriace, ale ešte vonku poletujúce včely, doňho trafily. Večer však zmeteme roj do úla, do ktorého napred dali sme mädové, prázdne a s mladou preplnené plášte. Tieto posledné preto, aby včely čím skôr privikly na novú hospodu.

Teraz to je otázka, že v akej miere máme nechať včely rojiť sa? Mienky sú rozdielne. Kto kupčí s včelami, ten nech usiluje sa dostať čím viac rojov, kto ale na mäd hľadá, tomu zodpovie mierne rojenie včiel. Rojenie prekazíme, keď mlad takéhoto rodu podelíme medzi rodiny slabšie; keď mäd podrežeme, keď komôrky mladých matiek vykrojíme, a keď matku na tesné miesto zavreme. Jak je takáto rodina v slamenáku, tak úl jednoducho na iné miesto dáme, prevedúc čaru túto cez poludnie, keď včely vonku poletujú, a takto zoslabnutá rodina ztratí vôľu k rojeniu.

Mimo prirodzených rojov sú aj majstrovské. Ak takýmto spôsobom chceme včely naše rozmnožovať, alebo ak nám zamestnanie nedovoľuje, aby sme na roje dávali pozor, konečne ak chceme dokonale využívať najpriľžitejší čas mädovaniu, tak obrátíme sa k umeleckým rojom, čo má veľa spôsobov, z ktorých ja len dva spo-

meniem. Jeden zaľudnatený slamenák dolu koncom postaviac, s prázdny m ho zakryjeme, obkruťiac oba šatkou, aby včely von nevyletely. Potom spodný slamenák od konca k vrchu s paličkou alebo s rukou poklopkáme, načo naplašené včely aj s matkou do vrchného úla preletia a s tým hotový je roj. Dzierzonák ale tak naplníme rojom, že z každého úla bedlive vyberieme 4 plášte, v ktorých je mlad aj s na nich sediacimi včelami — bez matky. Keď už máme 16 rámcov, vtedy dáme ich do Dzierzonáka, poloziac doň jednu matku, a úl od včelina na bok odložíme, a hotová je nová rodina. Umelecké roje, ako majú svoje prednosti, tak majú aj chyby. Najväčšia jejich výhoda je, že zhotovíť ich môžeme o 10—14 dní prv, než sa včely prirodzeným spôsobom roja, a tak, keď sa otvorí najlepšia pašienka, už vtedy rodina bude v sile úplnej. Vidí sa to ľahká vec, ale predsa — kto nenie v tom zbehlý — nech to ani neprobuje, a nech sa radšej uspokojí s prirodzeným rojením. Počas rojenia ľahko prídem k matkám. Po vyletení prvého roja najdeme v úle viac komôrok, v ktorých sa matky vyliahu. Vyberme plášť, na ktorom je takáto komôrka, a dajme ho aj s na ňom nachodiacimi sa včelami do malého úla, ináč do plodince, v ktorom je jedon prázdny a jedon mädom preplnený plášť. Včely zaraz dajú sa do roboty. Vyliahnutú mladú matku môžeme potom upotrebiť pri osirotenej rodine, alebo pri majstrovskom roji.

Koncom rojenia prezrime každý jedon úl, a jak by v daktorom bola slabá alebo stará kráľovna, tú vyčarujeme s mladou. Jaknáhle sú kráľovné s úrodné, rodina nemá viac potreby na samcov (bruchopasov), tak ich vyknožme, k čomu upotrebme na to súci stroj. Majme aj na to starosť, aby včely neboly vystavené nápadom ich nepriateľov, ako sú: voskové mole, sršne a osy, smrtohlavý motýľ atď. Keď počína ubývať paša včiel, tak vtedy smiernime množenie mlade, čo dosiahneme, keď matku na užšie miesto prinútime. *Gazda.*

DOPISY.

Dubodiel.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krestane» uverejniť.

Prvé je čo musím zdeliť, že namáhaním nášého veľazaslúženého pána farára vystavená je u nás nová kaplnka. Táto kaplnka vystavená je z čiastky z peňazí sv. Ruženca, z čiastky z milodarov ku cti preblahoslavenej Panny Marie, nepoškvrnene počatej. Na tom mieste kde je táto kaplnka vystavená, stála predtým stará kaplnka, ktorú začiatkom minulého stoloetia postavil dal tehďajší

farár Ján Krechács. Stavbu novej kaplnky previedol murársky majster Pavel Matejesik z Bánoviec a sme s jeho robotou veľmi spokojní, tak že ho ku podobným robotám s dobrým svedomím každému môžeme odporúčať. Vnútorne zariadenie kaplnky obstaral nám veľazaslúžený náš pán farár. On nám zaopatril veľmi krásnu sochu Panny Marie Lourdes-kej spolu i s oltárom a so všetkým čo ku tomuto patrí. Ešte len pätnásť rokov čo tento pán farár medzi námi účinkuje a už si toľkých zásluh nadobyl o rozširovanie slávy Božej a o náš chudobný ľud, že mi je to nemožno všetko opisať. Už dva rázy mali sme sväté missie, ktoré veľmi povzbudily ľud náš ku vedeniu pravého krestanského života. My sme a chceme byť za to cez celý náš život povďační nášemu veľazaslúženému pánu farárovi a povďačnosť našu mu len kroz to najzrejmej preukazujeme, keď sa všetci zaň modlíme aby ho nám Boh v neporušenom zvdraví čo najďalej udržiavať ráčil. Spomenúť mi treba ešte aj to že sme dostali aj veľmi dobrého učiteľa a organistu, ktorý ľubežne hrá na našom malom organku. V budúcom čísle opíšem druhú udalosť z nášého okolia. Zatiaľ s Bohom.

Jozef Petrik, roľník.

Z Považia.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krestane» uverejniť.

V obci N. neďaleko od Pr. bol jedon staručký roľník, ktorý už nevládal pracovať, a preto odovzdal majetok svoj dvom synom, ktorí povinní boly otcovi svojmu toľko a toľko meric obyli na výživu dávať. Synovia miesto starosť znášať o otca, starali sa o svoj gágor a o žida, ktorého často navštivovali, tam sa vadili, bili a tak prázdny domov sa navracovali. Úrad o tom všetkom vedel — otec sa neráz žalovať prišiel — ale neurobil nič, otca nechal hladý mref a synov posmeloval k navštivovaniu krčmy, k vade a bitke. Prišla voľba ablegáta. Ten poctivý, samá statočnosť, úradský zavolať staršieho syna a pošle ho s podrychtárom k slúžnemu, ktorý už predtým informovaný bol ako sa má držať a jako s tými korheľskými ľuďmi zachodiť. Vstúpi ten necitlivý syn i s podrychtárom do slúžnovského úradu, slúžny sa zodvyhne zo stoličky, obzre si ľuď, potlapká ich a naraz začne:

Jozo! ty máš otca starého, ty by si mu mal dávať toľko a toľko obyli ale mu nedávaš, a preto on od hladu zomiera. Jak budeš so mnou nestane sa ti nič, ak ale nie, dám ťa zatvoriť, budem ťa mučiť a exekúciu ti pošlem na krk. Teda čo Jozo?

Čo že mám robiť, už len budem s nima pán veľkomožný, aby som otcovi nemusel dávať výživu.

No vec že tak Jozo môj!

Tu máš i peniaze — dostal 2 zl. 70 kr. — a teraz už choďte k p. Filbergerovi a čo tam prepijete, to ja zaplatím.

Išli, napili sa a keď sa nešťastlivý syn domov na-

vrátil, zbil otca. Toto sú tie naše úrady, za to ich a to draho platíme. To je tá liberálna viera.

Toto je pravdivá udalosť. Kedy sa ten náš ľud lapí lepšieho rozumu?
Eudomil.

Bosácz.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Ku mojej najväčšej ľútosťi musím najprv sdeliť, že tu z nášeho bošáckeho okolia mnoho ľudí do Ameriky ide, a to aj takých, čo by sa tu veľmi dobre vyživilí mohli. Týmto ľudom ide len o to bohatstvo; to je jejich záhuba, že si nerozvážia do akého nebezpečia uvalujú svoju dušu.

Tuná opúšťajú svoje rodisko a ten chrám Boží, v ktorom boli pokrstení, sobášení, kde sa jejich rodičia modlievali a kde aj oni, keď nie každý deň robotný, tak aspoň v nedeľu a vo sviatok mohli sa poďakovať Všemohúcemu za jeho veľké dobrodenia. Čo ale týchto ubohých ľudí v tom ďalekom cudzom svete očakáva, kto by to vedel predpovedať?

Musím aj to pripomenúť, že už od roku 1903. máme u nás potravný spolok, ktorý veľmi pekno a pre nás všetkých veľmi osožne účinkuje.

Pravda, ako každá dobrá vec, mal aj náš potravný spolok hneď zpočiatku mnoho nepriateľov. A títo boli naši židia, ktorí sa nevedeli dosť nalamentovať, že čo oni včul budú robiť s jejich familiami. Včul je už zas všetko ticho.

Kolo veľkej noci dostali sme ešte aj licenciu na vymerávanie liehových nápojov.

Všetko toto môžeme ďakovať len našim horlivým duchovným, ktorých nech Boh živí!

Držme my ľudáci vždy a všade pevne spolu a Boh nás neopustí. Keď budeme držať spolu a jeden druhého napomáhať, dobrým príkladom druhých tiež povzbudíme k dobrému činu, lebo kde je svornosť a oddanosť do vôle Božej, tam prebýva Božie požehnanie.

Mladý ľudák.

Kysucké Nové-Mesto.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Na obnovenie kysucko-novomestského kostola, ktorý 16. augusta r. 1904. docela shorel, ba sa i srútil, najnovšie nasledujúce milodary som obdržal:

Šupol Adam, Lieskovec 20 korún; K. Vlaháč zo Spiša 2 kor. 50 hal.; T. Frits, Goretelep 8 korún; Fabiánics P., Virágvölgy 2 koruny; J. Wünsche, Sándor-egyház 1 korunu; L. Gašpar (Zaosek), Dlhépole 12 kor.; J. Ratatics, Csata 5 kor.; M. Kubistel, Weisswasser (farník z Vysokej) a jeho spoločníci 10 korún; (M. Sedala

3 kor., S. Tomek 2 kor., J. Janetka 2 kor.); G. Krippel, Ilok 20 korún; J. Ohrival, Tajó 4 kor. 16 halierov.

Ďalšie milodary prosím posielat na «Farský úrad» Kysucké Nové-Mesto (Kiszucza-Ujhely, Trencsénm.)

Nech týmto našim milým dobrodincom sám milostivý Spasiteľ odplatí, ktorému ku cti a chvále tieto milodary obetovali.

Pritomne aj tú pre nás radostnú novinu sdeľujem našim dobrodincom, že náš docela srúcaný kostol sa už o pár týždňov začne stavať. Len to je veľká škoda pre farníkov, že patrón kostol nechce zväčšiť, čo veľký počet farníkov veľmi požaduje. A tak budeme mať pekný, ale pre farníkov veľmi malý kostol.

Kysucké Nové-Mesto, dňa 10. júla 1905.

Koloman Szmidá,
dekan-farár.

Štjavník.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Krešťane».

Ku pozdvihnutiu chvály Božej farníci štjavníckí (trenč. st.) na novovystavenie organa nasledovné milodary vďačne obetovali:

Štefan Neuschel 50 korún, Illo Vendel 10 korún, Štefan Machcinik 8 korún, Vendel Kučavik, Ján Mišejka po 6 korún, Margeta Fajbik, Potravný spolok, Jozef Bobrik, Ján Urdák, Ján Machcinik po 5 korún, Ďuro Polievka, Ján Parčiš st., Ján Machcinik, Jozef Hluško, Štefan Podolan po 4 koruny, Ján Trulík, Martin Golbinec, Bara Mikoláš, Matej Hlusko, Martin Fajbik, Tomáš Hatas po 3 koruny, Ján Rakovan, Anna Hečko, Jozef Možješik, Štefan Palko, Ďuro Palko, Ján Bobrik, Ďuro Šipek, Ján Parčiš ml., Pavel Popelka, Anna Popelka, Štefan Klučinec, Jozef Machcinik, Štefan Bambuch, Verona Durec, Jozef Gugora, Bara Illo, Ďuro Bobrik, Jozef Chlebina, Fraňo Strelec, Jozef Kubian, Jozef Kusan, Fraňo Meško, Jozef Kavalec, Jozef Fujaček, Bara Trulík, Agnes Rakovan, Paulína Vavko, Magda Harcinik, Jozef Hešo, Jozef Majko, Vendel Város, Magda Harcinik, Jozef Machcinik, Bara Magala, Agnesa Jurina, Maria Durec po 2 koruny, Palko Mikoláš 1 korunu 60 halierov, Ján Ganzik 1 korunu 20 halierov, Ján Komanec, Jozef Harcinik, Martin Harvanec, Ďuro Plačko, Imrich Lukniš, Martin Klučinec, Mária Šutara, Štefan Lukniš, Ján Kušan, Ján Pastorek, Martin Kršjak, Fraňo Kováč, Ján Palko, Verona Cambal, Mária Osuch, Cilka Kováč, Štefan Rezak, Jozef Palko, Anna Rakovan, Jozef Plačko, Jano Sirej, Jano Červenec, Jozef Kubian, Ján Mikritek, Vavrinec Kuciak, Martin Červenec, Ďuro Brindziar, Ján Bukovan, Ondrej Eliáš, Anna Mikoláš, Paulína Kováč, Bara Vojtech, Anna Čiko, Vendel Danik, Fraňo Pecník, Martin Hujo, Ďuro Illo, Jozef Kuciak, Mikuláš Plačko, Bara Lukačik, Kača Bjelik, Tereza Podolan, Ondrej Bachorik, Jozef Kršjak, Mária Janik, Lucia Mikoláš, Mária Místrík po 1 korune, Jozef Kudika 1 korunu 40 halierov, Štefan Čupec, Agneša

Bohusik, Magda Svrček po 80 halierov, Anna Hrcinik, Karola Šutorka, Štefan Mado, Kača Borovica, Bara Zachara, Ján Šibica, Paula Kováč po 60 halierov, Jozef Mado 48 halierov, Anna Kurocik, Peter Bojcar, Gašpar Minarik, Anna Kurocik po 40 halierov, Matej Brečka, Ján Šedik po 20 halierov.

Štefan Nemchel,
účtovník.

Štefan Ballay,
predseda.

Ondrej Jakubik,
pokladník.

Štefan Čupec,
pokladník.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie môjho dopisu v našom obľúbenom «Kresťane».

Ako som o tom nedávno v našom «Kresťane» bol napísal, že sa vyšetrovanie v záležitosti u nás prevedenej ablegátskej voľby 4-ho júna započne, tak sa aj stalo.

Inkvizícia sa drží každý deň ráno od 8. hodiny. Môžem povedať, že sa ona veľmi pekne a spravodlivo prevádza. Pán sudca sa každého pekne vypytuje a nakláda každému vlúdne, aby len čistú a svätú pravdu povedal, ako sa tá prievidzka voľba previedla. O inkvizícii a o tom aké otázky sa tam kladú neidem sa včul obsírnej rozpisovať, aby mi to liberáli zle nevykládali a aby som tým našej dobrej veci neškodil. Keď sa inkvizícia dokončí, potom ale všetko do podrobna opíšem.

Ešte len na to upozorňujem aby sa nikto ničeho nebál a popredku sa rozpamätal a si rozmyslel čo sa s ním pri voľbe stalo a prečo mu votum odhodili, aby potom pred pánom sudcom len čistú a svätú pravdu mohol udať.

K vyšetrovaniu povolani budú včul: čiaušanská dolina, sebedražský vidiek a bojnický notariát.

S Bohom do videnia.

Ludák.

Hygiena v rodine. K pravému potešeniu je tá skutočnosť, že obecenstvo vždy viacej všima sebe oné výstrahy, ktorými tí najvitečnejší lekári upomínajú na smutné následky požívania liehu (alkoholu) a všetkých iných, nervy dražiacích nápojov. Ku týmto posledným patrí ako známo bobková káva, na ktorú by predovšem naša dorastujúca mládež nemala privykať. K dobrému rodiny pozorovať možno v poslednom desaťročí istý obrat k lepšiemu, ktorý pripísať možno vynalezku Kathreiner-Kneipp sladovej kávy, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreiner dostáva chuť a vôňu bobkovej kávy. Táto prednosť chuti, ideálnym spôsobom spojená s neoceniteľne zdravostnými vlastnosťami sladu, Kathreiner-Kneipp sladovú kávu činí už od pätnásť rokov za ten najobľúbenejší nápoj kávový. Ku zabezpečeniu prednosti tohoto, zdravie podporujúceho kávového nápoja rodinného, upozorňujeme, že opravdivá Kathreiner-Kneipp sladová káva predáva sa len v pôvodných balíkoch s menom «Kathreiner» a s obrazom farára Kneippa akožto so známkou ochrany. Všetky napodobnenia, ktoré sa obyčajne otvoreno predá-

vaju, sú vždy len jednoducho pražený jačmeň, ba aj pražená rež, ktoré dotyčmo chuti, nikdy nesodpovedá nárokom, aké od opravdivých kávu nahradujúcich prosiedkov so všetkým právom očakávať môžeme.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich veľactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Ježiš priateľ dietok. Spisal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predošlé ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budadest, VIII., Sándorföherezeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kresťan»-a!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

B. Privigye. Dopis uverejňujeme. Pravda nepatrne zkrátený, aby sa nezdalo, že svedkov poučovať chceme. Nech každý neobálene len pravdu povie. Výsledok a beh vyšetrovania až po jeho zakončení prosíme nám opísať. Srdečne prajeme všetko dobré.

J. Urb. Middletovn. O. Veľmi nám ľúto že tam nemáte svojho duchovného, ktorého by ste všetci rozumeli. Pravda je Vás tam málo; navštevujte aspoň Vy, ale vždy len katolícky kostol. Dopis Vám uverejníme a budúce píšete nám obsirnej dačo o tamejších pomeroch. Ochraňuj Vás všetkých Boh.

G. Lutiša. Výkaz milodarov sa trochu opozdil. Uverejníme ho v budúcom čísle. Láskavu pozornosť Vašu obracáme na «Úvodný článok» terajšieho čísla.

K. Richwald Chýry sme pozde dostali. Ďakujeme. Aby sme ich v každom čísle uverejňovať mohli, úctive prosíme ich trochu skorej doposielat.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* tiská K 16'80-17'70, peštianska K 16'60-17'40, belehradská K. 16'60-17'40, banátska (77 kilogramová) K. 16'30-17'25. — *Raž:* K. 13'40-13'80. — *Jačmeň* na krm K. 12'80-13'80. — *Ovos:* prvotriedny 13'00-13'60, druhotriedny 12'20-13'60. — *Kukurica:* K. 15'50-15'80. *Repica:* K. 22'50-23'00. — *Proso:* K. —:—:—

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	27'60	26'40	25'20	24'90	23'80	23'20	21'20
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K.	18'20	16'20	13'20		

Otruby: K. 09'80, hrubé K. 10'20.

Datelinové semä: lucerna K. 108'00 do 116.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 10'00—10'00, žlté K. 14'00—14'00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 27'00—28'00, tmavý K. 18'00-19'00, drobný K. 26'00-27'00, tarkavý K. 24'50.

Hrach: K. 31'00—41'00 — *Šošovica* veľká čistá K. 40'00 44'00 — *Konopné semä:* K. 26'00—27'00. — *Lanové semä:* prima K. 18'00—19'00. — *Rasca:* K. 62'00—64'00. — *Mak:* sivý K. 45'00—47'00, modrý K. 48'00—49'00. — *Ladník:* K. 14'00 do 15'50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 77'50—78'—50, kockový K. 79'00—80'00, kandis biely K. 81'50, žltý K. 77'00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42'00 ruský (***) K. 40'00 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23'50—27'50, slavonský (1904) K. 00'00—00'00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 25'00 do 27'00 srbské (80—85 kus.) K. 27'00—27'50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 140'00 do 141'00.

Slanina: vidiecka K. —:—:— mestská 3 kusova K. 126'00—127'00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 149'00 do 149'50. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden baril 41'00—42'00.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

PURGO

V záujme zdravia

upozorňujeme ctených čitateľov našich, že v páde tvrdej stolice najvládnej účinkuje, ako cukrik chutňavý a viborný článok k prehnatiu „PURGO“ ktorý vynalezol profesor university dr. Vámosy a opatrený je privilegiumom uhkr. a ochrannou znamkou. Pôsobí on nelen pri dospelých, lež i pri dieťkách a nemluvnatkách, s viborným výsledkom. Svedčia o tom nelen uhorskí lež i tí uajvitečnejší profesori cudzozemska, medzi ktorými je profesor, súkromný rada dr. Biedert; profesor dr. Kohts v Strassburgu, profesor dr. Novák v Draždánoch; profesor dr. Tunncliffe v Londone. Veľkého vyznačenia stal sa účastným tento vynalezok, keď „PURGO“ objednali viackrát do vatikanskej lekárni JEHO SVÄTOSTI PÁPEŽA LVA XIII. Cena jednej škatule 1 koruna.

K dostanju v každéj lekárni a u dorabateľa „Anjel“ lekáreň doposielateľ klinik university, Budapešť, IX., Üllői-ut 45/b.

Pôvodný (Dr. Vámosy) vynalezok „PURGO“ len v gálíkoch opaskom ochrannou známku opairených je k dostaniu. Akékoľvek iné zaobálenie alebo predávanie v podobe pastiliek ako ho často odporúčajú, treba ako článok celkom bezcenny do prosta odmrštiť.

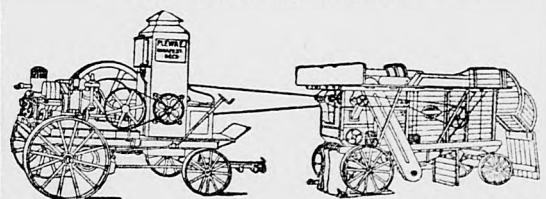
500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. Bartillovej ústnej vody, jedna flaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach. z úst. (franko-Zasielka 95 h. osobyte). E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni Bartillovu vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem.

B. DÉNES — BUDAPEST — VI., Váci-körút 51.

hlavne zastupiteľstvo a sklad Brauner a Klasek nástupca meriča E. Plewa cis. a kral. privilegované dielne Strojov. a Motorov.

dlá 1905. modelu shotovomé BENZIN-, GÁZ- a PARNÉ-

MOTORE

2-100 HP. Benzin-Lokomobile 2-20 HP.

Gázmotorné pumpovné sriadenia v každéj veľkosti dlá sily konskéja za každú hodinu s ušporovaním 2-3 halierov chodných utrov. Lacné ceny a prijemné podmienky platenia.

Cennik zdarma.

Poriadní zástupcovia prijíma sa na vidiek.

K povšimnutiu: Každý kus mydla s menom **SCHICHT** čistý a slobodný je škodlivej látky.

JEDNO pohladenie so

Schicht-mydlo

(„jeleňa“ alebo kľúčmydlo)

nahraďuje

II.

DVE pohladenia obyčajným mydlom.

== Schicht-mydlo je to najlepšie a k potrebovaniu to najlacnejšie. ==

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobirkou zasiela: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen ízevratím; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! **Vzorky zdarma franco!**

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene aie a nazpät prijae je pod touti výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Cechy.)

Nižepodpísaný, vo **Frajštáku na Franc-Jozef-placi** pod číslom domu 334. otvoril som

kresťansky udinársky a mägarsky obchod

ktorý pod zák. **JÁN OLLÉ** zamýšlam znač. firmou prevádzat

Keď sa odvolávam na moju zbehosť a skúsenosť, ktorú som si v tomto obore cez viacej rokov v prvej dielni na klobásky v Prešporku zadovážil a ponevác som v takom položení že i tým najvyšším požiadavkam et. obecnstva zodpovedať môžem: Prosim pre tento mój obchod o výdatnú priazen a trvam s úplnou uctov **Ján Ollé** udeninár a mäsiar.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená zhotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodi.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kós generála Devetta

Ceny kosy generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodi.) Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Zajímavá rozprávka.

Opravdivá udalosť zo života. Vypráva Jozef Lindhof, Beocsin. Napodobný tysk zakázaný.

«No, teraz hovor!»

«Dnes veru sa neoslobodiš od nás!»

S týmto doliehavým vyzvaním na jedného starého strýka dotierala jedna spoločnosť, ktorá v nedeľu večer sedela okolo stola v hostinci «Pod Hviezdu».

Ten starček, ktorý zo susednej dediny bol, konečne sa podal a započal svoju rozprávku. Veľmi vzdychal, i slza mu vypadla z oka. Myslel na Marku, chudinu dobrú Marku, ktorá sa pred 8 dňami vysťahovala do studenej zeme. Marka, ktorá tohoto starčeka tak cítila jako druhého otca, pred smrťou mu vyprávala jednu udalosť, aby ju každému povedal, a na to bola žiadostivá celá obec.

Horniakovci manželia boli veľmi chudobní. Markin muž pred 4 rokmi vysťahoval sa do Ameriky, a od toho času nedal ani chýru o sebe. Marka, jeho manželka, vyhladávala si živnosť s praním šiat. Ťažkú prácu konala a okrem toho ešte chudina i mnoho trpela, lebo ju rozličná nemoc prenasledovala: **Klopania srdca, boľenia hlavy a závrat.** Ale nielen ona bola chorľavá, ruka božia siahla aj na jej malú dcérušku, ktorá bola škroľavá a následkom otvorených rán tak zmrzáčela, že na vzdor deväťročnému veku tak rečeno ani chodiť nevedela. Chudina **vredy** mala na nohách, **oči vždycky boľavé**, hlavu jej **hampora** zohavila, jej malú tváričku **vredy** zašpatili. Marka užívala proti svojim aj dcériným neuhom viaceraké balzamy a fluidy, o ktorých sa z novin a z kalendárov dozvedela, lež každý liek bez výsledku zostal. Jedného dňa Marka pracovala v pánskom dvore, vo veľkom koryte prala šaty. Zrazu čez dvor beží jedon kováč nenazdajky rovno ku korytu a prevrhne ho, šaty vypadly a jedna čiastka sa aj zašpinila. Marka súc veľmi nervózna, prišla do veľkého hnevu. Kováča už i tak nemohla vystáť, lebo s divotvorným liekom všetkých v dedine liečil, ale. Marka nedôverovala v ňom. Kováča poriadne snosila a ešte dlho s ním šomrala.

«Ten svetský klamár! Zaiste beží zas k nektorému nemocnému, ktorého obľáza s jeho divotvorným liekom». Pomstivá Marka zatvorila bránu, že by kováč nemohlo nazpät čez ňu prejsť.

O hodinu sa kováč navrátil a Marka sa škodoradostne usmievala, keď ho videla stáť pred mrežovou bránou.

«Dovolve mi prejsť sestričko! Človek ani nevie kedy môže suseda potrebovať».

«Pravda, lebo práve vy môžete mi v nečom pomôcť. Asnád váš fluid by vyhojil moju nemoc? Poznám ja také bláznivosti, dala som ich už dosť aj ja priniesť a predsa mi v ničom nepomohly».

«No duša moja, preto nemusíte môj fluid vysmievať. — Kto vie, čo ste vy za babraninys priniesť dala. Nehnevajte sa, že som vám asi pred hodinou nehodu zapríčinil, ale som mal veru veľmi ponáhlu cestu».

«Ja sa ale nazdám, že ste aj volnejšie mohli ísť», riekla Marka kováčovi.

«Ďakujte riekol, kováč, že ste ma nezadržala, lebo ináče by jedno nevinne dieťa bolo o život prišlo, a vy by ste bola príčinou bývala jeho smrti».

«Čo sa stalo?» pýtala sa Marka.

«Tam hľa na dolnom konci pri kostole jedno dievčatko nešťastne prešlo...»

«Tam o proti? Veď aj ja tam bývam. — Pri kostole? Jaj, snád to nebude len moja malá Terézka?»

«Malé deti sa hrali okolo vápenej jamy; jedno malé dievčatko padlo do nej, do ktorej práve teraz hasia vápno na reparovania kostola; na veľký kryk sbehli sa susedia a vytiahli oparené dievča».

«Zomrelo chůda», vykrykla Marka boľastne. «To malé dievčatko je moja Terézka, tam v našom dome hasia vápno. Ja vás prosím, povedzte mi, čo sa ďalej stalo?»

«Ludia nevedeli jako jej majú pomáhať, lekáť býva v 5 hodinovej dialke od našej obce. Na šťastia podrychtár, ktorého manželka pred Veľkou Nocou na krče, **hnatia a žalúdkové boľasti** skoro zomrela, ale ju **Fellerov Elsa-Fluid**, ktorý som jej ja dal, vyliečil. hneď poslal ku mne pre Elsa-Fluid a preto som s ním tak utekal. Keby som Elsa-Fluid pár minútami neskoršie bol priniesol, tak by

to dievčatko už medzi anjelikmi bolo prebývalo. Teraz úfam, že dievčatko vyzdravie, vy sa ale presvedčite, že tie fluidy a balzamy, na ktoré ste takú hanu kydala, nesmiete stotožňovať s opravdivým Fellerovým Elsa-Fluidom, z ktorého som aj tej maličkej dal užif. Preto dobre učiníte, keď si hneď dáte priniesť z Fellerovej lekáre v Stubici (Záhrebská stolica) jedon tucet Elsa-Fluidu za 5 korún, lebo od toho vaše dievčatko zaiste vyzdravie».

Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach, boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhľala sa domov k malému dievčatku.

Za päť dní zahojily sa dievčatku popálené rany a o 4 týždne zmyzol aj nemilý vysypok, a ztratila sa i rheuma, a keď Marka ešte 2 tucety Elsa-Fluidu za 8 korún 60 halierov dala od **Eugena V. Feller**a, lekárnika v **Stubici**, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica) priniesť a dievčatku užif dala, zmyzlo aj **boľenie očí**, jako aj inšie neduhy docela sa stratily. Marka potom aj sama užívala Elsa-Fluid, ktorý jej oproti **srdcovému neuhu a boľeniu hlavy** výborne služby konal.

A tak Marka, ktorá prvej všetky Fluidy vysmievala, teraz Elsa-Fluid na všetky strany každému odporúča za domáci liek oproti všetkým chorobám a každému vyprávala, že opravdivý Elsa-Fluid len u **Eugena V. Feller**a lekárnika v **Stubici**, (Záhrebská stolica) možno dostať, a že poštové útraty sám lekárik platí, a vytrhla od všetkých iných jakýchkoľvek **svetských fluidov**, lebo jej lein Fellerov Elsa-Fluid pomohol. V tej obci si potom každý chválil jeho účinnosť zvláste oproti **nechuti k jedlu, lámke, trhaniu údov, trpnutiu noh a rúk, kulhavosti, ruži, klaniu, boľeniu prs, boľeniu krku, hrdla ae drieku, priedusnice, boľeniu hlavy, očí, uší a zubov, nervosit, škroľlám, nočnému poteniu, horúčosti, zimnici, chudokrvnosti** a proti slabosti. Ludia potom s Elsa-Fluidom spolu aj **Fellerove Elsa-Pilulky** (6 bedničiek za 4 koruny) si objed-

návajú a ktoré oproti každému **žalúdkovému neuhu, nesprávnému troveniu, páleniu obličiek, nadímaniu, kyslej stavy žalúdkovej, hlistam, detskému zrádniku, dráženia k vracaniu, nemožnému spánku, bleďačke** a proti mnohým iným nemociam s výtečným výsledkom účinkujú. Vidíte priateľa moji, toto mi vyprávala nebohá Marka, a len sa tak triasla, keď mi povedala, že ona sama bola skoro vrazedelníčkou svojho dieťaťa, a že jedine Elsa-Fluid zachránil život jej malej Terézki. Čestný starček zamkol, lebo od vela hovorenia vyschlo mu hrdlo, chytró si do lížice vody pustil niekoľko kvapiek žltkavej tekutiny a prežrel; potom držíac flašku pred spoločnosťou, taktó hovoril: «Čo som ja teraz užif, to je svetochýrni Elsa-Fluid, ktorý od kedy ho užívam, oslobodil ma od **boľenia hrdla a priedušného katáru**. Teraz tento divotvorný liek vždy pri sebe nosím». To bola rozprávka starčekova, ktorá sa veľmi chytró rozniešla po dedine. Ktobol chorý, hneď si dal priniesť Fellerov Elsa-Fluid oktorom som potom aj sám iným ludom čítal, zvláste ale u mňa v dome v každej nehode pomohol. Minulej zimymnoho trpeli ludia od **prechladnutia**, a keď sme sa v nedeľu v

... Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhľala sa domov k malému dievčatku.

kostole modlili, ludia ustavične kašľaly a kýchali, tak že človek an-modlitbu nemohol riadne vykonať. Mnohi dostali **nátku, influenzu zapálenia a dychacie neduhy**, ale tieto v krátkom čase a na isto vyliečil Elsa-Fluid. Ešte aj od **prievanu pochádzajúce nemoce** jako **nervositu, žalúdok, zoslábnuty zrak** Fellerov Elsa-Fluid hečí. **Zapálenie, sarlach, vredy, chryplavosť, zasolamovania, boľenie úst, zápach úst, maternica** náhle zmizli, kt užíval, Elsa-Fluid; tak aj **striedavá zimnica, zamdletia, potenia, pupence svralavosť, vysypok, nehody pečene, zmrzliny** atď, v krátkom čase sa stratali. Ludia každodenne píšu podakovacie listi lekárikovi Eugen V. Fellerovi do Stubice a s najväčšou úctou chovajú sa k nemu. To ale aj zaslúži, ponevác nie len chorí ale aj zdraví ludia užívali Elsa-Fluid na posínenia nervov, na obcerstvenia a okrášlenia tváre, na umňvanie hlavy oproti prpolinám a vypršaniam vlasov s výborným výsledkom. Kto si objedná Elsa-Fluid od Feller, bude mi ďakovať, že som mu tento výborný liek naradil, len sa chráňme od všeliakých napodobnených fluidov, ale dajme si ho priniesť pod nasledujúcou adresou: **Eugen V. Feller**, lekárik, **Stubica**. Templom-utca 18 (Záhrebská stolica).